

Bijeenkomst:

- Gezondheid
- Geluid
- Lokaal eigendom

d.d. 24/04/2023

2022
-
2026

2030

2050

gemeente **Dinkelland**

gemeente **Tubbergen**

**Energiestrategie
Twente**

RES Twente

- Moniek Zuurbier,
GGD Oost Nederland

- Jasper Pondman,
DGMR

- Hennie Luten,
LEIS

Inhoud

- Wie zijn wij
- Wat is onze ervaring met windenergie
- Geluid van windturbines
- Regels over geluid
- Raad van State over geluidregels
- Handhaving en monitoring

DGMR | ingenieurs en adviseurs

We zetten ons in voor een duurzame, veilige en gezonde leef-, woon- en werkomgeving.

3 kantoren

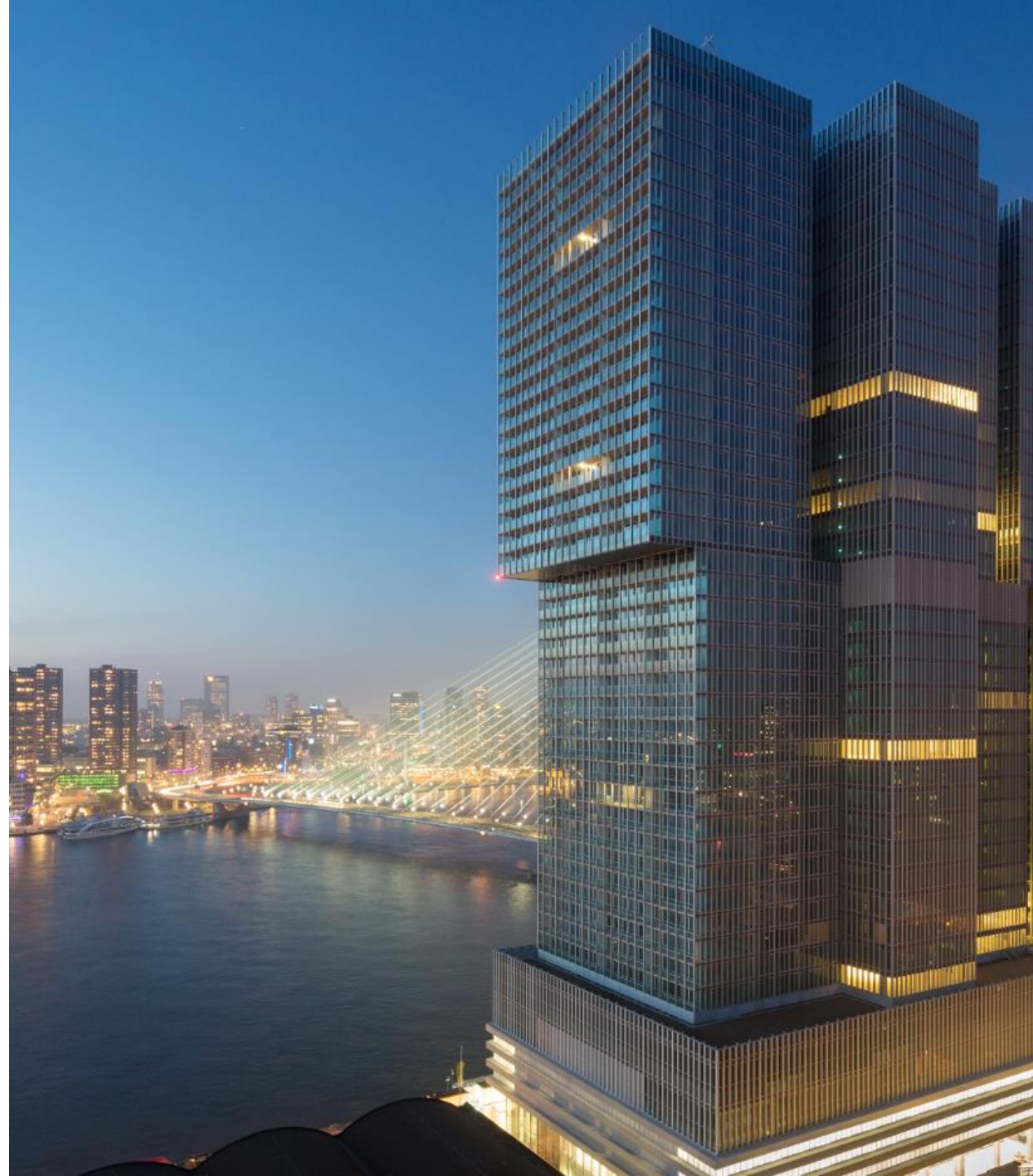
260 medewerkers

2.000 projecten per jaar

25.000.000 omzet

Adviesdiensten

- Akoestiek en geluid
- Ruimtelijke ordening en milieu
- Bouwfysica, Brandveiligheid en Beveiliging
- Duurzaamheid en Gezondheid
- Trillingen
- Software

Onze ervaring met windenergie

Bezwaarprocedures van omwonenden
bijvoorbeeld windpark IJsselwind

Locatiestudie
diverse containerterminals in
Rotterdamse havengebied

Beleid en participatie voor gemeenten
bijvoorbeeld Energielandschap
Rijnenburg in Utrecht

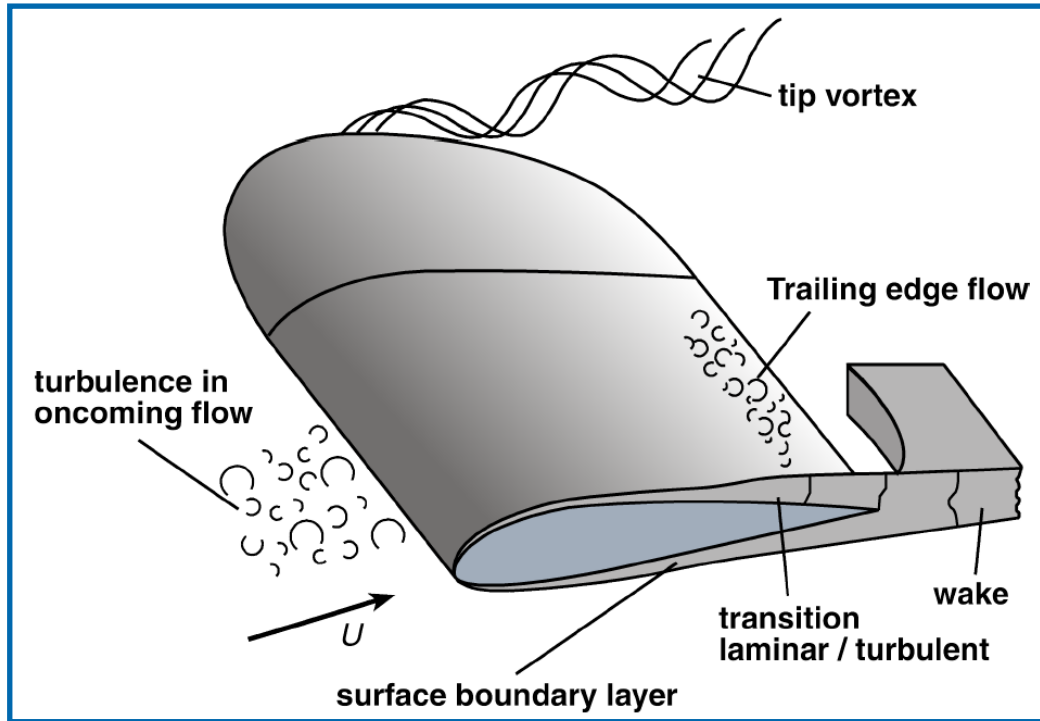
Advisering exploitant over invulling geluidregels
bijvoorbeeld windpark Zeewolde

Geluidmonitoring
bijvoorbeeld Drentse Monden en
Oostermoer

Geluidproductie windturbines

- Mechanisch geluid uit de gondel (beperkt)
- Aerodynamisch geluid van de bladen
- Turbulentiegeluid
- Tipgeluid
- Profielgeluid

Geluid overdracht

Bron:

- Geluid per windsnelheid
- Verdeling van windsnelheden

BRON	OVERDRACHT	ONTVANGER
Windturbine	afstand	Woning
Geluidsvermogen (L_w)	overdrachtsverzwakkingen	Geluidbelasting (L_{den})
104 dB(A)	- 49 dB	= 45 dB L_{den}
Hoogte: 230 m (as op 160)		Hoogte: 5 m.

Overdracht:

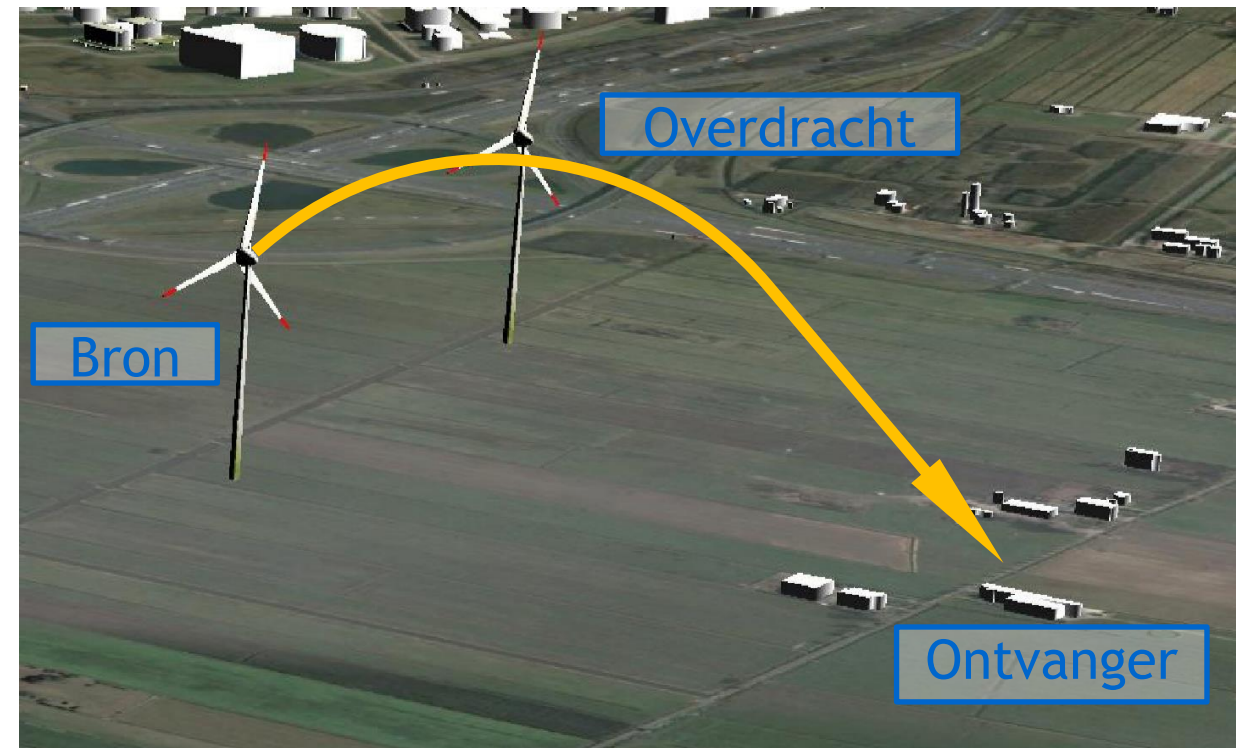
- Afstand
  - Luchtabsorptie
  - Reflectie
  - Afscherming
  - Begroeiing (vegetatie)
  - Bodem (grasland, wegen, water)
- Vergroten**

Stillere turbine
Stille modus

Correctie:

- Windrichting (meteo)

Rekenprogramma: Geomilieu module WT

L_{den} , L_{night} , andere norm?

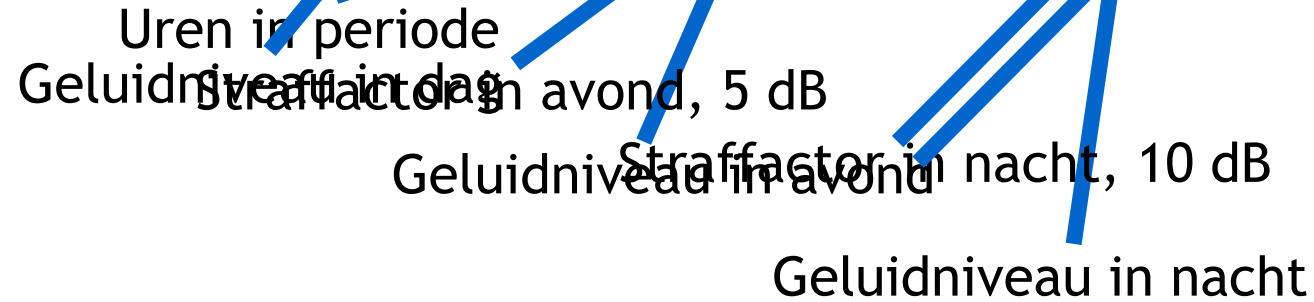
L_{den} Gemiddeld geluidniveau over een jaar

L_{night} Gemiddeld geluidniveau in de nacht over een jaar

L_{Aeq} Daadwerkelijk gemiddeld geluidsniveau op enig moment

L_{max} Hoogst optredende geluid op enig moment

$$L_{den} = 10 \cdot \log \left[\frac{12}{24} \cdot 10^{L_{eq,dag}} + \frac{4}{24} \cdot 10^{L_{eq,avond} + 5} + \frac{8}{24} \cdot 10^{L_{eq,nacht} + 10} \right]$$

Norm	Voordelen	Nadelen
L_{den}/L_{night}	Relatie met hinderonderzoeken	Moeilijk te begrijpen Alleen indirect handhaafbaar
L_{Aeq}	Directe relatie met ervaring Beter handhaafbaar	Geen relatie tot hinderbelevingonderzoek
L_{max}	Directe relatie met ervaring Beter handhaafbaar	Geen relatie tot hinderbelevingonderzoek

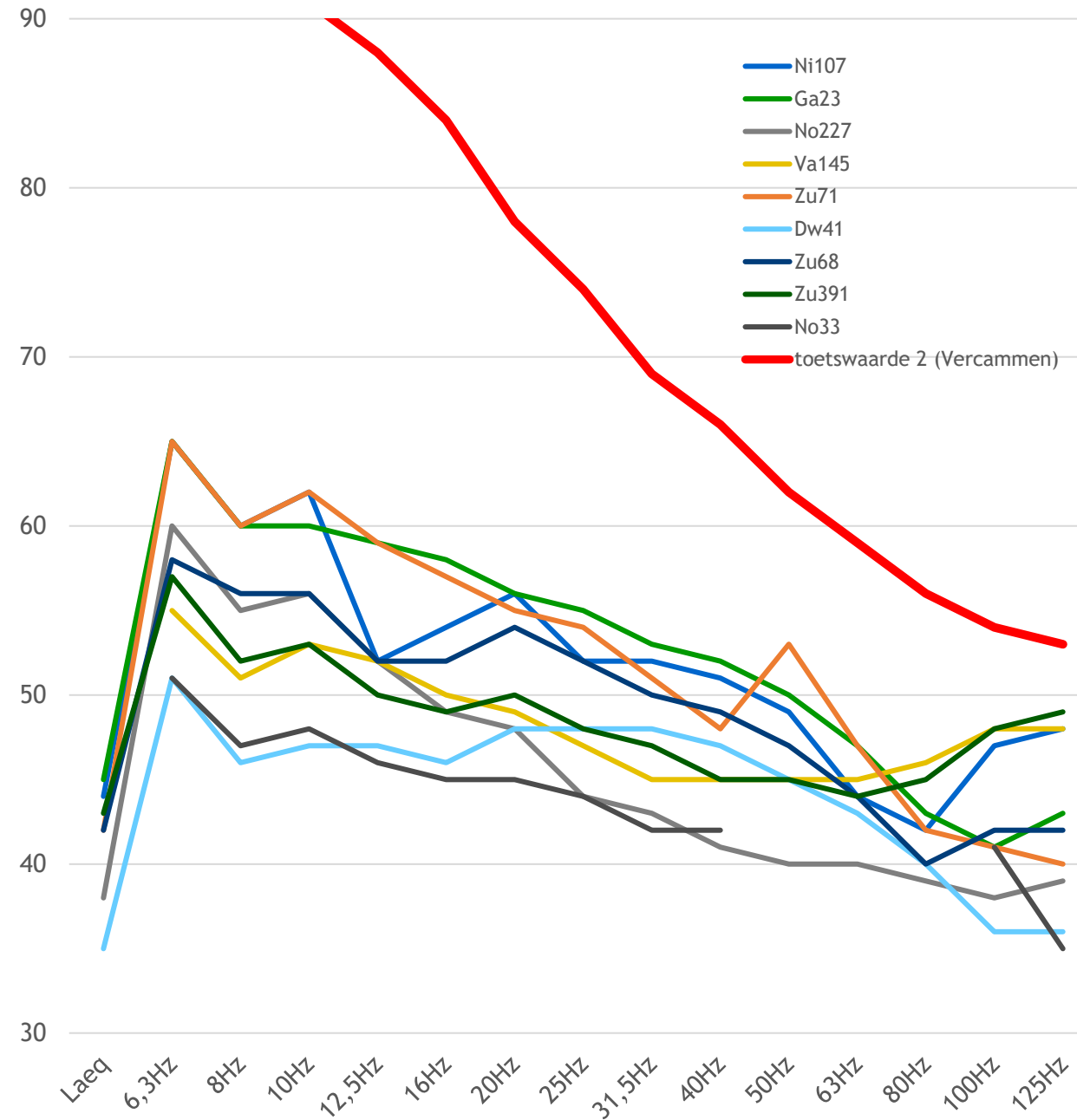
Laagfrequent geluid

In principe 'normale bron' van laagfrequent geluid
Vergelijkbaar met verkeer, installaties in huis, etc

Praktijkmetingen: kan wel voorkomen, vaak bij defect

Mogelijke oplossing: normeren

Bijdrage windpark en vergelijking met Vercammen-curve

Regelgeving

- Activiteitenbesluit milieubeheer
  - Uitspraak Raad van State¹, landelijke norm niet van toepassing op nieuwe windparken
  - Windpark is 3 of meer turbines
  - Voor 1 of 2 turbines: 47 dB L_{den} en 41 dB L_{night}

1. 30 juni 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1395, Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding 2020

Regelgeving

- Conclusie uitspraak Raad van State
  - Direct toepassen landelijke regels mag niet (voor geluid, slagschaduw en veiligheid)
  - Onderbouwing van norm was onvoldoende. Er is geen milieueffectrapport gemaakt en dat moest wel.
  - Of de norm foutief is, is niet beoordeeld.
  - Rijk moet nieuwe onderbouwing maken en mogelijk een nieuwe norm vaststellen
  - In tussentijd mogen windparken vergund worden. Raad van State formuleert het toetsingskader:
voorzien van een actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden motivering.

Regelgeving

- Recente uitspraken Raad van State^{1,2}
- Heroverweging maken in het plan

Onderwerp	Overweging in plan
Beoordelingsmethode	L _{den} geeft voldoende bescherming
Laagfrequente normering	Geen norm, aangetoond dat L _{den} voldoende bescherming biedt
Rekenmethode	Huidig methode is voldoende
Norm	Geen nieuwe inzichten die leiden tot andere norm. 47 L _{den} en 41 L _{night} nog toepasbaar.

- Overweging aanvaardbaarheid
- Hoeveel minder gehinderden hoort bij welk opbrengstverlies

Scenario	Opbrengstverlies	Opbrengstverlies	Aantal ernstig gehinderden
Huidig park zonder uitbreiding	Nvt	Nvt	3,0
Geen mitigatie 48 dB	0%	0 MWh	6,6
47 dB	0,8%	1.848 MWh	6,4
46 dB	2,4%	5.805 MWh	6,1
45 dB	5,4%	12.963 MWh	5,4
44 dB	8,6%	20.716 MWh	4,9

iding

Duiding normen

Activiteitenbesluit had norm 47 dB L_{den}

World Health Organization (WHO) adviseert 45 dB L_{den}

L_{den} van 47 dB komt overeen met 41 dB(A) continu, afstand circa 250-400 meter

L_{den} van 45 dB komt overeen met 39 dB(A) continu, afstand circa 400-600 meter

Regelgeving

1 of 2 turbines, 47 dB L_{den} en 41 dB L_{night}

Meer turbines, weeg een lokale norm af

Afweging kan (deels) al in beleid worden opgenomen.

Handhaving

Controlemeting van geluiduitstraling per
windsnelheid

+

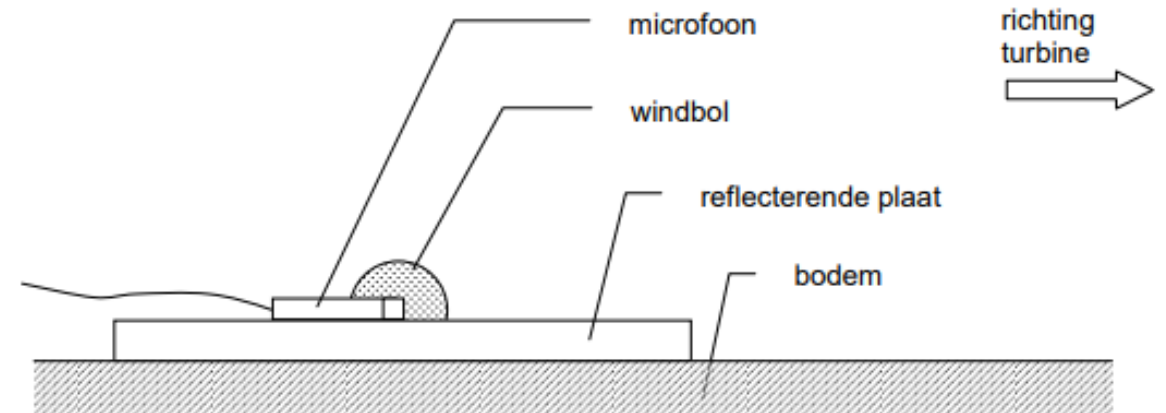
Registratie van windsnelheden uit windturbine

+

Rekenmodel

=

Jaargemiddelde geluidbelasting

Monitoring

- Vergelijking situatie voor en na plaatsing
- Relaties leggen tussen klachten en geluidsniveaus
- Controle of turbine binnen verwachtingen geluid produceert
- Signaleren van defecten

- (Meestal) niet geschikt voor handhaving

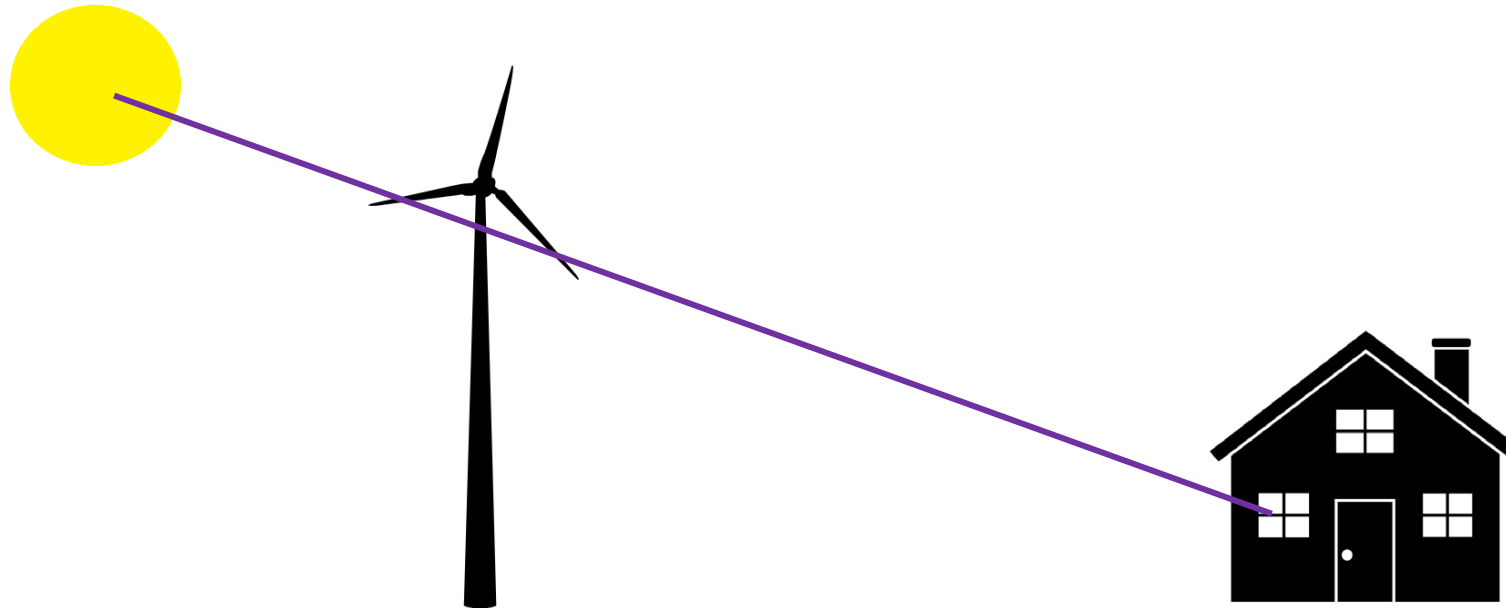
Slagschaduw

Voorwaarden

1. De zon schijnt
2. De zon, rotorbladen en woning liggen in een lijn

Maatregelen

1. Stilstandvoorziening
  1. Lichtsensor
  2. Tijdstabel
2. Objecten in lijn zon-turbine-waarnemer
3. Geen ramen in gevel

Slagschaduw

Westen: ochtend
Oosten: avond

Noord: winter
Zuid: zomer

